

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Focea apare în fiecare
Sămbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.**Anul XX.****Blaj, 17 Septembrie 1910.****Numărul 38****Activitatea preoților și a învățătorilor noștri?**

I.

Mitropolitul din Sibiu pretinde într-o circulară, ca învățătorii să deie seamă și despre activitatea lor extra-școlară. Un lucru acesta atât de neobiceiuit la noi încât ne dă prilej de a ne ocupa aici la locul de frunte cu aceasta pentru noi surprinzătoare pretenziune. E până acum neobiceiuit la noi de a cere seamă cuiva despre activitatea, ce nu i-o impune strict oficiul; care nu este legată nici de retribuție nici de beneficiu, nici de leafă, la care nu te poate obliga nime cu legea, nici cu porunca, pe care o faci dacă vrei, dacă nu vrei n-o faci. E în sfârșit lucru cunoscut, că dacă ți-ai împlinit oficiul ce-l ai, între marginile ce ți-se impun, ai făcut prea destul. Mai mult de atât nu poate să pretindă nime dela tine, nici acela, care îți dă slujba, nici poporul, nici opinia publică, nici chiar conștiința, care te obligă și ea numai la împlinirea conștiințioasă a oficiului, ce-l ai. Prin urmare dacă tu, ca preot îți faci slujba bine, dacă, faci sf. liturghie în toate duminicile și sărbătorile, dacă faci și vecherniile prescrise, predici chiar, faci celelalte aparținătoare oficiului preoțesc; și tu ca învățător, umbli regulat la școală, îți faci acolo slujba după cele prescrise, la patru ceasuri d. a. ești liber, ai făcut destul oficiului tău și nime nu poate să vină să pretindă dela tine mai multe. Și Mitropolitul din Sibiu totuș pretinde. Deocamdată pretinde dela învățători, dar apucând odată pe calea aceasta, avem cele mai bune nădejdi, că nu se va opri aci, ci va da o nouă circulară către preoțime și îi va cere seamă, că ce activitate a dezvoltat afară de cea strict oficioasă; se va îndrepta și către ceilalți factori bisericești și culturali de sub ocârmuirea sa,

și va cere seamă dela profesorii institutelor de învățământ gr.-or. de activitatea extra-școlară...

Și pe urmă va trebui se vină opinia publică, să vină presa și să ia la dare de seamă pe toți acei factori culturali și naționali, cari sunt afară din sfera de jurisdicțiune a vlădicului și să întrebe pe medici, advocați, ingineri, să întrebe pe cei mai de aproape sfetnici ai vlădicilor, pe vlădici chiar, că ce activitate au dezvoltat ei în afară de oficiul ce-l poartă, prin care să mîne înainte pe calea progresului, culturii și moralei masele mari ale poporului.

Și când am ajuns la punctul acesta, atunci stăm, și meditând ajungem la concludia, că circulara mitropolitului din Sibiu nu e numai o scriptă mai înaltă, ca celelalte ci e o idee. O idee, care ar fi trebuit să umple toate mințile, toate inimile conducătorilor românilor de pretutindenea din primul moment al renașterii naționale. O pretenziune aceasta, ce nu un cap bisericesc o cere dela o ceată de oameni, ci o cere poporul românesc, o cere marele interes național dela toți fii cu carte, dela toți fii cu avere, cu poziție, dela toți aceia, cari au inimă au dragoste pentru viitorul și existența unui neam.

Pentru noi, pentru așezămintele noastre este chestie de viață nu numai aceia, că oare cum își fac cei puși în slujbe trebile lor strict oficioase, ci e chestie de viață, că oare intelectualii noștri, ce activitate extra-oficioasă dezvoltă pentru a nu lăsa masele mari în ghiarele întunecului și decadenței, ci le scot la lumină, la cultură, la bunăstare și le asigură locul cuvenit între popoarele cu cari locuiesc împreună.

Că prima invitație la munca aceasta adevărat națională o capătă învățătorii e lesne de explicat. Că la munca aceasta trebuie să meargă în frunte preotul e și mai

natural. Că ceilalți factori ai vieții publice trebuie să steie întru toate de ajutor la această muncă națională, este o elementară datorință a lor.

Că de ce mare însemnătate este activitatea extra-școlară și extra-bisericească a învățătorului și preotului ne-o spun dispozițiile ce le-a luat Ministrul de culte al țării românești Haret, la insistința căruia, învățătorii s'au apucat cu atâtă râvnă de lucru, încât astăzi sătenii sunt în cele mai multe locuri pe calea cea mai desăvârșită a luminii, a progresului și a bunăstării materiale. Că acești învățători, adevărații apostoli ai României cum își înțeleg activitatea lor extra-școlară, la care îi îndeamnă circularele nesfârșite ale luminatului Ministru de culte, dăm un pasaj aici dintr-o carte unguerească, apărută nu de mult:

În comuna Berești — județul Covurlui, un învățător și o învățătoare au dezvoltat următoarea activitate extra-școlară:

Au înființat un cantin școlar, la care au avut prânzul gratuit în decursul anului 23 copii.

Au înființat cor bisericesc, care tot a doua duminică cântă în două și trei voci în biserică.

În școala de adulți au predat sătenilor îndrumări practice din resortul negoțului agriculturii și a industriei.

Au ținut conveniri poporale, la care au participat multe fete și femei. Aici le-a dat învățătoarea îndrumări practice din toate ramurile economiei de casă, și anume despre tors, cusut, croit, iar pe ficiori i-a instruat învățătorul cum să împletească corfe, cum să facă măști și alte obiecte de pae și de trestie.

A înființat o bancă populară cu 15 mii de lei capital, prin aceasta poporul a scăpat de cămătari și și-a putut procura uneltele de lipsă la economie, precum și vite, bucate etc.

Au înființat o bibliotecă populară.

Au aranjat o grădină școlară model, pe care au cultivat-o băieții instruiți de învățător.

Au înființat un teatru sătesc unde țin în toată sărbătoarea reprezentații. Diletanții sunt băieții de școală. Venitul este destinat aceloră, care capătă prânz gratis în cantinul școlar.

Au introdus cultivarea rațională a stupilor și spre scopul acesta au aranjat o stupină modernă.

Au aranjat o grădină de pomi în care băeții învață uluitul și pomăritul.

Învățătoarea a aranjat o grădină de legume, model, ca sătenele și cele dinprejur să învețe cultivarea legumelor, mai ales, că în jurul acela prea puține legume să cultivau.

Pentru viitor au plănuit înființarea unei reuniuni de asigurarea vitelor, de a procura o bină pentru teatru, de a înființa un muzeu sătesc, din diferite insecte, bani vechi, petrii etc. Este un învățător; care în satul lui a înființat reuniune de țesătorie și cu ajutorul băncilor populare a procurat mașine de țesut mergând însuși în depărtări ca să învețe tehnica țesutului. Alții au înființat reuniuni de a valoră laptele de a pregăti untul etc. Iar numărul băncilor populare înființate și dirijate de învățători s'a ridicat dela anul 1891, când s'a înființat cea dintâi, în anul 1908, la 389 cu un capital subscris de 20 milioane de lei. Că pe lângă activitatea aceasta extra-școlară uriașe învățătorul țării românești mai are destul timp de a fi azi în școală unul dintre cei mai de seamă învățători în Europa, e un lucru constatat și recunoscut de toți aceia, cari se ocupă cu școala.

Că din munca aceasta națională învățătoarea cum își ie partea ei o dovedesc convenirile obligatoare femeiești, la cari învățătoarea, dă diverse indemnări din economia de casă și grădină. Iată programa unor șezători sătești:

Despre igienă, despre igiena locuințelor; cum să se curețe casele și cum să se aerizeze; cinstirea celor bătrâni, datorințele tinerilor față de bătrâni; îndrumări practice cum să se pregătească mâncările,

cu ce să se nutrească sătenii; copiii cum trebuie nutriți și grijiți; cum să se păstreze carnea, unsoarea și slămina; despre lux; cum să se pregătească vestimintele de casă; cum să se mulg vitele; cum să face cașul și brânza; cum se îngrijesc legumele; despre primejdiile minciunii, defăimării și hulii; cultivarea vermicilor de mătăsă. etc.

(Va urma).

Congruă, bilete de tren și catehizare.

Di protopop Pamfilu Grapini în numărul 35 al prețuitei noastre foi „Unirea“ a atins două chestiuni de mare importanță pentru noi preoții: chestia congruei și a biletelor de tren. Cuvinte de aur sunt cele scrise în cauză de D-Sa și singur numai dela noi preoții atârână, ca cele două chestiuni să se intruzeze. Ci fără luptă cum zice și Di Grapini nu e învingere.

Noi preoții în genere și în special cei dela sate suntem dedați, că ori-ce avantaj pentru noi se pogoară dela mai Marii noștrii bisericești fără conlucrare și munca noastră

E ceva în noi de natura Turcului, carele când vede, că arde casa vecinului său, în loc să alerge cu apă, ca să potolească focul să nu sară și în casa lui, se întoarce cu fața către Mecca și se roagă ca Alah să-i scutească casa lui de foc, pentru-că scris este, că de vrea Alah îi scutește casa, și de nu, înzădar s'ur trudi să stângă focul, că totuși îi arde casa.

Așa și noi aproape în toate chestiile privitoare la promovarea intereselor noastre și a familiilor noastre așteptăm cu mâinile în sân, ca Bunul Dumnezeu să ne trimită mana și potârnicile de-a gata, noi numai să le prindem și să le băgăm în oală. Asta s'a putut aștepta în testamentul vechiu, noi

însă vețuim în legea nouă, când toate cele trebuincioase la traiul vieții trebuie să le plătim cu bani scumpi.

Să mă întorc acum întâi la chestia congruei. Congrua așteptată cu atâta sete astăzi nu să mai poate numi satisfăcătoare așteptărilor preoțimii, căci și o congruă de minimul 2400 cor. abia ar alina în ziua de astăzi năcăzurile familiilor de preoți; iar modrul cum ni-se asignează congrua e unicul în felul său pentru noi insuportabil și chiar păgubitor. Cu deosebire sufer mult preoții din Bănat din cauza rânduelii cum se asignează astăzi congrua, pentru-că preoții gr-cat. bănățeni în genere sunt avizați numai la congruă; de stole nu poate fi vorba, lectical ca în palmă, cu un cuvânt trăesc numai din bani gata. Procedura ce se urmează astăzi la asignarea congruei bagă pe mulți preoți din Bănat în datorii. Iată cum: dela începutul anului curent până în finea lunii Iulie a. c. neprimind congruă au trăit parte din cont, parte din împrumuturi dela vre-o casă de păstrare, iar când au primit congrua abia au plătit ce au mâncat până la primirea ei și acum dacă voesc să nu înghită gol, sunt constrânși bieții preoți a recurge din nou la datorii și așa în veci nu să vor scotorosi de ele. Oarece păcat am făcut noi, sau pentru a cui păcate trebuie să îndurăm această soartă intru adevăr de plâns? Să căutăm numai la preoții cu familii grele, cari trebuie să-și crească pruncii pe la școli: fruntea lor e oglinda suferințelor și a grijelor de familiile lor.

Pentru curmarea acestei stări avem să sărim cu toții și să cerem într'un glas ecuitate și dreptate. Adecă să cerem asignarea congruei în rate anticipative, dacă nu lunari nesmintit trei lunari.

Vin acum la chestia biletelor de tren care ne privește pe toți, dar mai cu seamă

FOIȚĂ.

ION OPRÎȘANU.

— Povestire. —

În cinci locuri am petrecut iarna cu Ion Oprîșanu. Întâi, într'o cameră podită cu ciment și sobă arătoasă de teracotă, vecină cu camera de disecție a palatului facultății de medicină, pe urmă la institutul lui Babeș, unde miazma de acizi ne-a gonit departe, în suburbia Carol Davilla, la o babă mustăcioasă dar bună la suflet, care ca și mamele noastre ne încălzea cu o strașnică colecție de diminutive. Nu știu ce avânt ne zgândărea iarăși, că ne trezirăm odată ca în vârful foisorului de foc, în mansarda unui boer milos, dela al cărei geam puteam admira maiestatea iernii, iar când boerul hotărî plecarea la Nisa, trebuia să scoborâm din nou treptele sucite în serpentină și să ne fixăm în strada Dreptului. Ultimul nostru sălaș o! ce bogat motiv eră pentru un desemnator în peniță! Avea aerul unei mori părăsite, iar în interior șobolanii scobeau tuneluri în miniatură; cugetătorii palanjeni își țeseau hamac marin, din pânză fină, la unghiuri de perete; vântul își făcea mendrele întrând pe geam și ieșind pe uși, ca un musafir bosumflat. La moara părăsită, pe sălcia reverențioasă din bățatură, picură vre-o pasăre răzleață, pe când cântărețul

nostru eră un cizmar bețiv, care scandă cu ciocanul pe calapoadele de lemn.

Schiller aveă obicei să cânte din harfă și vecinu-său ciobotar căută să-l țintească odată: Hei, die Schiller, degeaba, că d-ta nu cânti ca David, dar poetul îi răspunde pe nerăsuflate. Herr Schuster, nici d-ta nu vorbești drept ca Solomon!

Intocmai ca o palmă ce-i gata să scapete, ne sta în față un depozit de lemne și o pitărie. Am pus stavilă vântului, răstignind în cercevelele ferestrei câteva exemplare de probă, a revistei lui Rădulescu-Motru.

Intr'una din zile cetesc calendarul din gura copiilor, care umblau cu steaua tupilați pe sub case.

— Crăciunu-i Oprîșanule, ce ne facem!?

Numai ce-mi văd camaradul, că să repede la biblioteca noastră portativă și alege dintr'însa fruntea cărților și știu unde plecă cu ghețele târâind, la jidovul cu ochii verzi și inima de stearină, ca să le prefacă în câțiva nicheli rotunzi și buni la pipăit.

Prăpădită făptură eră și Oprîșanu ăsta! Slab, slab cum e firul de usturoi. Deși numai de douăzeci și doi de ani, aveă o aplecare de șale ca a unui moșneag, de aceea l-a și reformat din armată. Ochii săi scânteiau ca la neurastenici, iar dinții din față ședeau în disordine, încălecați unul preste altul și veșnic desvelți, ca o rânjire haină! Cumpărăm vin de Cornețel și colegul meu devine guraliv:

Învățam liceul la Galați. Eram elev eminent, precum grăesc și certificatele. După ce depusem examenul de-a șeptea, legai cu sfoară câteva cărți și le trântii fără nici o grijă într'o desagă veche și cu mantaua pe un umăr părăseam forfotul orașului, ca să mă abat la Barcea, satul în care părinții mei își rumegau năcăzurile. Șoseaua eră dreaptă, soarele prăjea prundișul și plopii cu frunza albă, frângeau umbre paralele cu drumul. Siretul eră pe aproape căci sfada de ape, se îngână cu miriștele sfredelite de pitpalaci și cu băltărețul târzior, care mestecă coama tufelor de răchită. Șinele de fier mergând în tovărășie cu șoseaua, trei lanțuri de trenuri m-au ajuns din urmă și cum aș fi făcut semn cu mâna, ca să mă ducă și pe mine, dincolo de zăgăzurile lamii, dacă ar fi fost cu puțință!

Până seara două popasuri am făcut. La o fântână cu ciutura stricată și în comuna Vladimirești sub un agud cu ramuri largi, ca o umbrelă. Uniforma de liceian croită prea pe talie, nu se împacă cu razele, care se revărsau orgolios pe dunga orizonturilor violete, de aceea și pasul meu se muia și trupul mi-l simțeam greu, ca și cum aș fi dus povara unor amintiri triste. Gândul meu năzuia acasă, la ai mei și poatecă a sosit înaintea picioarelor, fiindcă mă indemnă la suris.

Tata aveă un obicei că-și lăsa capul pe umărul meu și în ascunzătoarea barbei

pe protopopi și frații preoți cu familii dela sate, pentru că ei au mai mare lipsă de acest favor și anume: protopopii în percurgerea districtelor lor și la Episcopie; iar preoții la sediul protopopesc și la orașe în afaceri oficioase și în alte afaceri ale lor. Prin favor pe tren cred, că fiind convenirile preoțești între sine mai dese, legătura între frații preoți ar deveni mai strânsă și multe lucruri bune s'ar putea isprăvi pentru biserică. Eu încă în Iulie a. c. — cred, că unicul — făcusem paș în mod oficios pentru dobândirea biletului de tren, dar afacerea s'a isbit de pietrii nu însă nedelăturabile din drum, am deci speranță, că vom isbândi. Chiar și actualul ministru-președinte în curând după ocuparea fotelului ministerial, într'o vorbire a sa a declarat, cumcă află „de lipsă,” ca preoții și învățătorii să fie înzestrați cu dreptul de a se bucura de jumătate-bilet pe tren, cu aceea numai, că d-sa a socotit necesitatea acestui favor pentru ca preoții și învățătorii să-și lărgească „sfera de cultură.” Apoi fie și așa cum zice d-sa, numai să căpătăm acel favor. Eu zic, că din toate punctele de vedere e bun și avem drept la acel favor. Văd, că față de învățătorii dl. Ministru s'a ținut de cuvânt, pentru ce ne bucurăm. Mai restează că dnul Ministru să-și achiteze datorița sa și față de noi. Și eu am mare nădejde, că mișcându-ne noi toți vom dobândi.

Nu de mult și-a ținut în Budapesta conferința sa „Alianța” Reuniunilor învățătoarești în care au fost reprezentati docenții de stat, comunali și rom.-cat. și în aceia conferință între altele obiecte s'a desbătut și chestia biletelor de tren și pentru membrii familiilor învățătorilor și s'a concretizat „Alianța” să înainteze un memorandum Ministerului pentru dobândirea acestui favor. Iată dară, că învățătorii ne întrec. Așa au luptat pentru ridicarea salarelor și au învins. Sum

sigur deci, că își vor eluipa și bilet de tren pentru familiile lor. Bine fac. Urmează dară că și noi să nu stăm cu mâinile în sân ci să ne punem pe lucru.

Oficerilor din armată nu de mult li-s'a acordat bilet de tren și pentru membrii familiilor lor. Oare preoții și învățătorii nu sunt și ei ostași ai țării și încă ostași mai pe sus decât cei din armată, căci ziua noaptea sunt în exercițiu întru promovarea binelui țării. Pentru că ei sunt pionierii țării pe toate terenele în mijlocul poporului. În mâna lor e depusă grija pentru bunăstarea morală și materială a poporului, carele e baza țării.

În fine ating și chestia catehizării sus citată tot în Nr. 35 al „Unirii” de Dl. Dr. N. B. Pentru că să fim sinceri, catehizarea în școlile noastre cu deosebire în cele dela sate, cu rari excepțiuni, numai catehizare nu să poate numi. Catehizarea în școlile noastre rurale în genere s'a socotit de o temă nici chiar de a doua, ci de a treia mână. Toată catehizarea s'a mărginit la aceea, ca bietul copil să știe anumite întrebări recită din Catehism la examen.

S'au întâmplat cazuri, că dacă protopopul a întrebă pe băiat pe sărite, băiatul i-a răspuns: „Mă rog asta (întrebarea) nu-i a mea.” Ce să zic apoi de Istoria bisericească, de care nici poveste nu a fost până azi în școlile noastre. Batăr, că Istoria bisericească, în special a bisericii unite ar trebui să joace mare rolă în cadrul catehizării. În care școală s'a propus cândva despre Constituția bisericii noastre, încreștinarea Românilor, căderea lor dela biserică Romei și reunirea lor cu Roma, despre un Atanasie, Inocențiu Clain, P. P. Aron, G. Maior, Șincal, ș. a. tot atâți bărbați mari până azi neîntrețuți ai bisericii noastre și neamului românesc?

Numai într'o școală rurală am auzit în viața mea vorbindu-se despre acestia. Șaguna

idolul neuniților, nu lipsește însă din nici o școală neunită. Bine fac. Dar datorință avem, ca nici noi să nu rămânem îndărăptul lor, ci să ne venerăm bărbații cei mari ai bisericii noastre. Să aduc 99 de piedeci în calea catehizării, cea mai mare însă ar fi manualele existente defectuoase, cari după Dr. N. B. „ca metod sunt învechite și ca limbă sunt nefolosibile.” Admit și eu, că manualele prezente în expunerea materiei nu corăspund regulilor pedagogice-metodice. Dar cutez a afirmă și aceea, că ori cât de perfect ar fi compus un manual de școală, numai cu acela nu să poate ajunge scopul dorit ci după cum zice dl. Dr. Luca protopop în Arad în Nrul 32 al „Unirii” soluțiunea acestei teme depinde dela „grația divină și conlucrarea zelosă a catehetului.” Manualul trebuie să fie însuș catehetul; iar metoda nu se poate însuși din manual, ci fiecare catehet urmează metoda ce-l află mai conducător la scop după cum se constată aceasta la profesori și învățători, așa că s'ar putea zice, că învățătorul respective catehetul e și metoda.

Deci eu afirm, că pedeca cea mai mare în catehizare e că cateheții nu-și prelucră materialul, propunând simpliciter urmează pe rând întrebare de întrebare cât pot după cum e în Catehism ori Ist. bibl. fără a espune elevilor materia dupăcum d. e. propun învățătorii. Aceasta e dară greșala cea mare care apoi aduce cu sine numai rezultat greșit. Așadară întocmai ca și învățătorii datori sunt și cateheții, ca să-și prelucere și împartă materialul de propus în anul școlar pentru fie-care clasă pe luni și săptămâni, ca să fie în curat, că ce au de propus.

Ceee-ce pretindem dela învățător să facem și noi cateheții.

Manualele să servească numai de mijloace auxiliari; toată catehizarea să se bazeze pe espunerea liberă a materialului prin

sale, spunea un plâns fără lacrimi. Alt bărbat s'ar fi înveselit la un prilej ca ăsta, ar fi chemat vecinii toți și i-ar fi cinstit pe prispă cu rachiu de prune. Tata eră însă o fire blăjînă, se înduioșă la te miri ce!

Craiul zilei se cuibărea după creștele Vrancei și pe necuprinsul ogoarălor arunca o bandă roșetică de raze, în care timp ca un crep de doliu, din desișul luncilor se desfăcea întunerecul care înaintă și care ținea un anumit ceas, să se îmbine; iar porțile țării aveau să se deschidă și heruvimii să țâsnească, ca să infuripe visul și pacea pe pământ:

Noaptea mă învelise la chilometrul 42, căci zărisem acest număr negru scobit pe o peatră albă, la lătura șoselei. Noaptea ținea șatele la distanță, fiind-că nu găceam nici o ațiere de opaiț. Mușchii picioarelor, stăteau pe semne în legătură, cu grija care-mi turbura mintea și lărgeam de data asta bine compasul. Eram o matahală plutitoare, dar care trezeam pietrișul sub călcăi. Pribegii își lungesc viața câte-odată, cu nopțile nedormite. Un vâjăit ca la scocul morii, îmi strângea urechile și când fixam întunerecul mi-se năzăreau umbre, cari îmi țineau de avantgardă. În fundul părerii, zăream lumini blânde cari mă chemau. Cu o mișcare bruscă rup șoseaua și întru prin iarbă. Nu eră minciună, la câți-va metri de mine eră un zăpăz înalt cât statura unui om. Unii gospodari obișnuiesc de-și

alcătuiesc stupina la fânaț, iată un pat de hodină mi-am zis.

Am zvârlit una câte una buclucurile peste zaplaz și am sărit și eu dincolo, atunci am simțit mai grozav ca niciodată, cum să sfarmă în mine rămășița de putere — ca o corabie veche ce scârțâe în încheieturi și cum răsună sunetul pustului în pieptu-mi! Cu degetul strivindu-mi țâcăniturile răsuflării căutam un locușor potrivit, pe care să-mi pui capul; dar de multeori am trebuit să mă lovesc, de niște stâlpi bizari înfiți în pământ. Am tăvălit iarba, o iarbă bogată născută din humă grasă și am adormit încetul cu încetul. Atâtea stele părăduieau cerul în noaptea aceia, încât a trebuit să mă cază din ele, în gura haosului.

În zori de ziuă mi-am frecat iute ochii și mam ridicat într'un cot. De jur împrejurul meu o armată de cruci, ședeau gata să-mi omoare cugetul.

Pe un mormânt ea coviltirul, un fragment de strachină păstră cenușa ușoară de zmîrdă. Dincolo un străț de stângenei, îngrădeă un mormânt mic de prune. La picioarele mele o cruce de piatră nu mai putea zice care-i fericitul întru Domnul, fiindcă relieful slovelor i-le-a tocit gingiile vremii. Întors cu față, în spre pățulul de unde avea să se ridice soarele, am murmurat „Tatăl nostru.”

M-am apropiat de zaplaz ca să părăsesc livada morții, în care am intrat împins

de o mână ocrotitoare și am aruncat tacticos în partea cealaltă, spre albul șoselei, întâiu mantaua și apoi traista cu cărți. Și ca să-mi trec și ruina mea dincolo, am căutat o crepătură în scânduri, în care să-mi înfig piciorul. În clipa în care am săltat în puterea mânilor, venia din satul risipit, un român cu coasa pe umăr și când mă zări rămase sub plopi țapăn ca un toiag de lemn și ochii săi se dilatau enorm și se îngroșau ca arși de flacări. Nu știu prin ce minune se suci îndărăpt și-l urmăream fugind în tropăit de grindini.

Am răcnit: om bun! om bun! de vre-o zece ori și dânsul tot deatâtea-ori, avea curajul să nu iea în seamă strigările mele, mânănd ca serintit din minți, cătră bariera satului mărunt!

Ceik-Monastg.

Carol Seche.

Fii om casnic la tine acasă și la drum drumeț.

Unde e un suflet e și o nădejde.

Banul împrumutat se duce răsând și vine plângând.

Data ai ca dușman o furnică, teme-te ca de un elefant.

catehet după priceperea școlărilor, ceea-ce pre-
tinde zel și dragoste de studiu, dar să va
răsplăti cu mângâierea sufletească, ce o va
avea catehetul prin rezultatul ajuns.

Aceste trei chestii mai sus atinse sunt
așa de importante încât nu e permis să ne
indestulim numai cu aceea, că am scris în
foi despre ele ci, trebuie să ne punem pe
lucru, ca să se și rezolveze. Și fiindcă chestiile
aceste privesc întreaga preoțimea noastră
din provincia Metropolitană gr.-cat. de Alba-
Iulia și Făgăraș, preoțimea din toate patru
Diecese să-și ieie partea ei din munca pen-
tru intruparea chestiilor de mai sus. Eu nu
sunt de părerea, că rezolvarea acestor chestii
să o așteptăm tot numai dela Sinoadele pro-
topopești și diecezane, ci iată pe ce cale
contemplez eu rezolvarea atât a celor mai
sus atinse cât și a altor chestii, cari se vor
mai ivi și ne vor privi pe toți: să ne adunăm
într-o conferință mare fie și congres din
toate patru Diezezele și acolo dezbătând
cele de sus și alte cauze, să se cuprindă
toate în un memorand, ce ar fi a se înainta
Arhierilor noștri, cari — sunt sigur, —
că ne vor sprijini în cererile noastre juste;
iar cele ce le așteptăm dela guvernul țării
să-le cuprindem în un alt memorand care
tot prin Arhierii noștri să se înainteze
guvernului.

La acel congres să ieie parte protopopii,
cari sunt datori să facă aceasta în puterea
oficiului ce ocupă precum și alți frați preoți,
încât le permit justările materiale. Locul
congresului să fie Blajul ori Clujul. Eu aștept
mult bine dela un atare congres și nu-l aflu
în contra canoanelor bisericești dar nici
Arhierii noștri nu s'ar putea supăra pentru
așa ceva, căci toate cele ce se vor hotărî li-s'ar
comunică. Vorba ar fi de spesele itinerare
la acel congres, cari ar putea să răcească
pe unii frați dela participare. Ei dacă aceasta
ar fi o pedecă în calea congresului, atunci
nu merităm soarte mai bună, căci fără jertfă
nimic nu se poate ajunge în ziua de azi;
iar jertfa aceasta trebuie să o aducă cineva
și eu stau firm pe lângă aceea, că noi cari
trăim în prezente să aducem jertfa aceasta.
Congresul s'ar putea ține în Noemvrie a. c.
și s'ar putea convoca de unii din protopopii
Mitropolii.

Mi-ar părea bine, ca această idee să
afle răsunet între frații preoți.

Georgiu Muntean,
protopopul Torontalului.

În chestia catehizării. Ni-se cere
publicarea următoarei rectificări: *Onorată
Redacțiune!* În Nr. 37 a. c. al „Unirii“ dl Oct.
Popa, capelan și catehet în Făgăraș, scriind
în chestia „catehizării“, își permite a arunca
în public bănuiala, că aici la noi în Sibiu
n-ar exista om, care să poată „sta de elevii
greco-catolici“, și de catehizarea lor.

Dupăce bănuiala aceasta este lipsită de
ori-ce teme și e proprie să inducă lumea în
eroare, subscrisul, care am avut prilejul de
a asista de ani îndelungați ca comisar exmis
din partea Veneratului Conzistor la exam-
nile de religie, în interesul adevărului, care
nu-i permis să fie palmuit publice de oameni
cari nu cunosc împrejurările și stările de
aici, mă simt dator moralmente a desminti în
terminii cei mai categorici astfel de cu-

vinte și a constată, că dacă undeva în
biserica noastră, s'a dat și în trecut și în
prezent catehizării elevilor gr.-cat. dela șco-
lile de aici cea mai mare îngrijire, asta s'a
întâmplat aici în Sibiu, nu de ieri de alal-
tă-ieri, ci de decenii întregi, de când adecă
tinerimea română gr.-cat. a fost scoasă de
sub tutoratul cateheților rom.-cat. tocmai
prin omul, care este încredințat și azi cu
catehizarea tinerimii.

Ar fi de dorit, ca ceice pășesc în pu-
blic, să știe mai întâi aceea ce voiesc
să pună pe hârtie. Atât în interesul adevărului;
dl Oct. Popa poate fi perfect liniștit. Să nu
se frământă cu afaceri, ce nu le cunoaște,
ci deocamdată să se mulțamească cu celea
ce scrie ziarul din Făgăraș „Olteanu“ Nr. 35
a. c.: „... În Făgăraș bisericile românești au
cateheți conștiențioși, înăut nu credem să fie
loc, care să se poată lăuda cu cateheți mai
harnici...“ Sibiu în 13 Septemvrie 1910.

Arseniu Bunea,

v.-prot. onorar, secretar la Comit.
fond. grănițareșc.

Terorism. Goana pornită contra
noastră în urma alegerilor ține cu o furie
caracteristică unor suflete bolnave și de o
cultură așa de inferioară încât compromis
rău stările noastre culturale de pe acest
petec de pământ așezat în milocul bătrânei
Europe. — Faptele stăpânilor noștri de azi,
— cari vreau, fără considerare la mijloace,
să ne facă ceea ce niciodată nu se va putea
—, sunt niște fapte de oameni morboși su-
fletește — și de un echilibriu rău sdruncinat.

Nu ști în ce clase de fenomene pato-
logice se pui furia ce a cuprins administrația
față de hainele noastre ce le-am purtat de
veacuri. E destul să vadă pe veșmintele ce
le purtăm colorile noastre, fie ele ori cum
combinat, ca să-și piardă tot cumpătul ju-
decății.

Un caz mai proaspet e cazul Doamnei
preotese Handrea din Mănărade. Această
harnică și isteată doamnă, primise pe vre-
muri pe candidatul nostru de deputat cu
flori și cu dragostea unui suflet bun. — Bu-
chetul ce-l oferise dlui Maniu eră prins într'o
fundă tricoloră — și aceasta fundă pusă fără
gânduri de demonstrație aduse asupra dnei
Handrea mânia administrației, care să ma-
nifestă în amândă în bani și temniță vre-o
câteva zile. S'a făcut recurs contra acestei
sentință, care a făcut mult sânge rău printre
inteligenta din jur.

Rezultatul recursului se poate prevedea:
— porniți spre prăpaștie, nu se vor mai
putea opri. — Și e dureros, numai că ad-
ministrația în zelul ei bolnăvicios, nu ne
cruță nici femeile.

CORESPONDINTE.

Misiuni poporali în Petrilaca- română.

În zilele de 18, 19, 20 și 21 August
s'au ținut misiuni sacre poporale în Petri-
laca-română din protopopiatul Ernotului. Cred
de superfluu a mai insista asupra impor-
tanței misiunilor poporali; deci mă restrâng
a da în următoarele un scurt raport despre
decursul acelor misiuni.

Conducătorii misiunilor poporali a fost
părintele Ștefan Roșian, spiritualul Semina-
rului teologic din Blaj, iar preoți mărtu-
risitori: Dr. Ioan Coltor, din Blaj, Teofil
Gerasim, din Deag și George Nicoară, din
Cucerdea-română. Părintele Roșian, ca de
multe alteori, așa și acum s'a dovedit de un
predicator excelent și de un cunoscător iscusit
al trebuințelor sufletești și temporali ale po-
porului nostru. Joi, Vineri și Sâmbătă, în
18, 19 și în 20 Aug. 12 predici binesămțite
și binemotivate a vorbit la sufletul poporului.

Îndemnat-a poporul să fie bun și cre-
dincios față de Dumnezeu, căci El este cel
mai mare binefăcător al nostru, dela care
ne vine tot binele. Îndemnatul-a la cultul
Preacuratei V. Maria, care este Maica noastră
cea mai bună și mijlocitoarea noastră la
Dumnezeu..., îndemnat-a poporul la sirguintă
și crutare, căci acestea sunt temelile vieții
îndestulite pe pământ și a fericirii vecinice.
Îndemnatul-a să țină cu credință la biserica sa,
căci biserica este lăcașul Dumnezeului milei
și binefăcătorului nostru; să țină la școla
sa, căci în școala sa cresc pruncii lor, cari
sunt și trebuie să fie podoaba viitorului; să
țină la limba sa căci Dumnezeu i-a dat-o și
cel ce nu-și iubește limba sa, sâmn că e ne-
mulțămitor față de Dumnezeu, care l-a în-
vrednicit să se nască în ea — dar în acelaș
timp i-a spus, că trebuie să iubim pe toți
oamenii deopotrivă, fie de ori-ce limbă și
lege căci toți suntem fii lui Dumnezeu și
El este Tatăl nostru al tuturor.

Cea mai frumoasă zi a misiunilor a
fost Dumineca ziua de 21 August, când au
luat parte la misiuni și oameni din satele
învecinate: Sălcud, Deag, Sâniacob, Orășia,
Bord și Ernot, așa încât la sf. Liturghie
predica a fost la 2000 oameni, iar păr. Ro-
șian, a vorbit despre jertfa ce a adus-o Isus
Hristos de pe cruce pentru binele omenimii,
pentru binele obștesc, îndemnând pe cei de
față, că precum Hristos și-a jertfit viața, —
adecă ce a avut mai scump — pentru binele
obștesc, tocmai astfel suntem datori și noi,
cari suntem creștini a căror ideal ne este
Hristos să jertfim pentru binele obștesc,
pentru biserică, pentru școală și pentru neam.

Tot în ziua aceea preoțimea cu poporul
a ieșit la cimiter. Dupăce s'au cetit desle-
garea pentru cei morți păr. Roșian a vorbit
despre comuniunea sfinților, accentuând cu
deosebire datorința de a ne ruga pentru su-
fletele din locul curățitor.

La sfârșitul predicii, parohul locului
păr. Demetriu Boariu, mulțumește în cuvinte
alese Părintelui Roșian și celorlalți preoți,
cari n-au pregetat să facă zilele acestea zile
de adevărată sărbătoare în mijlocul poporului
său, iar părintele Roșian, cu lacrimi în ochi
își ia rămas bun, dela poporul, care 3 zile
i-a ascultat învățăturile sale, și făgăduiește,
că iarăș va veni la ei, când vor sfinți bise-
rica, care e în prospect a să zidi.

De închiere doresc din toată inima, ca
misiunile poporali să se lățească cât mai
tare în mijlocul poporului nostru, căci sunt
mijlocul cel mai puternic de a pătrunde la
inima lui, de a-l face conștiu de chiamarea
ce i-a încredințat-o Dumnezeu, și prin aceasta
a-i deschide calea la fericirea temporală, dar
cu deosebire la cea vecinică. Dumnezeu
să ajute!

Un participant.

In chestia congruei.

Din jurul Blajului, Sept. n. 1910.

O incorectitate se practică din an în an în măsură tot mai mare din partea unor preoți arhidiecezani în procedura de a-și primi întregirea congruală dela Preaven. Ord. Arhidiecezan.

Până ce au esoperat superiorii bisericesti, cu multe jertfe și multe alergări punerea în praxă a acestui subsidiu, cei mai mulți preoți arhidiecezani oftău după el ca poporul evreesc după ploaie în zilele de secetă alui Ilie prorocul, iar azi abia trei ani dela beneficierea aceluia, foarte mulți din toate tractele protopopești dau pe boierii noi în procedura de a-și ridică în timpul prescris cvotele asemnate, cu toate că poate chiar unii dintre aceștia în timpul nu de mult trecut susțineau superioritatea bisericască, că ține timp îndelungat spre fructificare pentru alte scopuri subsidiile de stat ale preoților, — o susținere, pe cât de nedreaptă, pe atât de stupidă.

Acum când superioritatea avisează prin cercular imediat beneficienții despre sosirea subsidiului, și îi provoacă ca fără amânare să-și subștearnă prin oficiile protopopești cuitelile pentru primirea sumelor asemnate, — ma chiar înainte de aceasta li-se anunță și pe cale ziaristică sosirea lui, — își pune involuntar întrebarea, că ce intenționează unii preoți cu întârzierea subșternerii cuitelor, și încă de multe ori de acela, cari nu mai slăbesc din lamentațiile asupra greului vieții și poziții lor de compătimit, și cu aceasta incorectitudine, ba chiar neglijență condamabilă, causează griji și daune cu deosebire preoților îngreunați cu creșterea familiilor lor acum la începutul anului scolastic.

Acestui abus răutăcios numai așa i-s'ar putea pune capet, dacă Prea Venerata Superioritate bisericască în cercularul avizator ar fixa un termen pentru subșternera cuitelor la oficiile protopopești, iară celea întrate după acest termen, oficiile protopopești să le subștearnă și Prea Veneratul Ordinariat să le esolveze când va dispune de timp liber. Ne-am prea boierit, fraților în timp relative așa scurt.

P.

Fondul cultural.

Reluăm firul întrerupt al contribuțiilor pentru fondul cultural arhidiecezan, împedecați al continuă din cauza aglomerației de material:

Dr. G. Popescu, adv. Turda (incă) Cor.	100.—
Dr. Iuliu Popescu, adv. Turda (incă)	50.—
Nic. Aron, Teaca, colectă	15.50
Iuliu Ilian, preot, Grind	200.—
Vasile Micușan, preot Frata	200.—
„Porumbăceana“, Porumbac	50.—
Dr. Oct. Blăjan, Râmnicul sărat	1000.—
Dr. Oct. Russu, adv. Sibiu	1100.—
Laura Boer, Lechința	1000.—
Dionisiu Trifan, Blaj	200.—
Aurel Trifan, Blaj	300.—
Ioan Ignat, Inv. Spini	200.—
Dr. Emanuil Doctor, med. Viena	3000.—
Dr. Teodor Pop, med. Varșand	200.—
Cornel Pop, preot, Cistelec	200.—
Ioan Moldovan, preot, Ciunga	200.—
Pletos Niculae, Sevestreni	180.—
Pletos Anna,	180.—
Gavril Pop, preot, Feleac	200.—

Iuliu Pop, dir. de bancă, Gherla	500.—
Mihail Mărginean, preot, Ungureiu	200.—
Vasile Folea, preot, Giulus	200.—
Beniamin Rus, „ Suciag	240.—
Ioan Sturza	120.—
Ioan Bucur, v.-prot. Indol	400.—
Traian Vlassa, proprietar Indol	100.—
Gavril Marcian, învățător	50.—

Noutăți.

Înăugurarea Internatului diecezan din Lugoj. Duminecă după serviciul divin s'a înăugurat Internatul diecezan de băieți din Lugoj, priu P. S. Sa episcopul Dr. V. Hossu cu mare asistență, participând numeros public. Internatul este deocamdată plasat în fosta casă Gáspáry din strada Caransebeșului (în vecinătatea Residentei) cumpărată și adaptată anume în acest scop. E un teritor de $\frac{3}{4}$ jug. cu curte mare și grădină frumoasă. Edițiul parter către stradă cuprinde locuința prefectului cu antishambă și două sale de studiu. Cătră curte sunt apoi 2 spălătoare, 4 dormitoare, 1 garderobă, 1 prânzitor, 1 infirmerie și bucătărie cu cele de trebuință. Noul prefect, dnul Dr. Bârlea a avut amabilitatea a conduce publicul prin toate camerele, servind cu deslușirile necesare. Publicul a fost vedit plăcut impresionat. După săvârșirea sfestaniei s'au fotografat primii interniști întru amintirea acestui act, iar P. S. Sa episcopul a dat o masă festivă. Acum, la început, sunt primiți în internat 27 interniști și 2 externiști, toți elevi ai liceului de stat din Lugoj. Cu vremea va crește însă numărul lor. Pentru susținerea elevilor în internat s'au creat fundații de câte 6000 cor. și anume: P. S. Sa episcopul Dr. V. Hossu 2 fundații, I. P. S. Sa Mitropolitul Mihályi 1 fundație. P. S. Sa episcopul Radu 1 fund., canonicul Boroș 2 fund., prepozitul P. Pop 1 fund., notarul comunal Godolean 1 fund., banca „Poporul“ 1 fund., fondurile „Braia“ și „Rudolfin“ câte 1 fund. Biserica din Galați (lângă Pui) din vânzarea unei păduri 1 fund., iar bisericile din dieceză au creat 1 fund., contribuind odată pentru totdeauna cu 5% din venitele averilor în bani și hârtii de valoare. Averele întreagă a Internatului poate fi deci evaluată astăzi la suma de 180 mii coroane. Mai ținem să adăgem, că măestrul brutar Ștefan Bercean din loc, a oferit pâne gratuite pentru anul curent școlar întreg. Astfel s'a ajuns, ca deocamdată să fie 12 locuri gratuite, 10 locuri cu prețul jumătate, iar restul cu plată întreagă, având fiii de preoți a plăti 300 cor., iar cei de țărani 400 cor. la an.

Știri personale. Escelența Sa Mitropolitul Victor însoțit de canonicii Dr. Victor Szmigelski și Ales. Uilăcanu, de prof. Aron Papiu și protodiaconul Iuniu Brut Micu, a plecat azi cu trenul de 9 $\frac{1}{2}$ a. p. la Reghin și de aci la Hodac, unde va sfinți frumoasa biserică.

Din Arhidieceză. Până la 15 Oct. n. e deschis concursul pentru conferirea ajutoarelor din fundațiunea „Vancea — Cassa arhidiecezană“ destinate pentru meserieși Anume: un ajutor de 120 cor. care se va conferi unui sodal, carele se face măiestru, — spre a-și procura recușitele cele mai de lipsă, — un ajutor de 80 cor. pentru un învățacel, carele terminează cursul de elev și devine sodal, spre acoperirea speselor, ce întămpină, când se face sodal, — trei ajutoare de câte 40 cor. și unul de 13 cor. pentru învățaceii de meserii ori măestrii. — Până la acelaș termen se poate concurge pentru 4 ajutoare de câte 40 cor. din fundațiunea „Vasiliu Rațiu din Căpâlna-inferioară“ destinate pentru învățacei, de orice meserie, cum și un stipendiu de 120 cor. din fundațiunea Constantin Papfalvi pentru învățacei de orice meserie. — Pentru completarea

parohiei *Săcalul-de-munte* din districtul protopopesic al Reghinului, se publică concurs cu termenul de 10 Octomvrie n. 1910. Toate venitele parohiale în conscrierea congruală sunt statorite în 195 cor. 76 fileri. — Pentru completarea parohiei *Copand*, din districtul Turda, se escrie concurs cu termenul de 15 Octomvrie 1910. Toate venitele preoțești în conscripțiunea congruală sunt estimate în 454 cor. 32 fil.

Incendiu. Duminecă sara un incendiu a nimicit edificiile și toată strânsura alor 10 economi din Micăsasa, dintre cari nici unul n-a fost asigurat. Ar fi timpul ca oamenii nostri să-și deie seamă de importanța și ieftinătatea asigurărilor contra focului și să nu se lase în mâna sortii, fiind adese așa de rău păgubite.

Convocare. Despărțământul Murăș-Oșorheiu al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, își va țineă adunarea cercuală anuală în biserica română din comuna Nasna (Nărvâfalva) în 12/25 Septemvrie a. c. la 3 oare d. a. La aceasta adunare sunt invitați toți membrii de pe teritorul despărțământului precum și toți iubitorii de cultura și înaintarea poporului român. Ștefan Russu, dir. deap.

Posta Redacțiunii.

S. Z. și alții. S'au luat dispozițiile, pentruca să aveți cvartire, avizați numai sosirea, fără a mai aștepta alt scris.

Publicare.

Pe baza concesiunii ministrului reg. ung. de agricultură nr. 84441—I/A—2/1907 comuna *Orlat* dă în esplotare pe calea licitațiunii publice *lemnul de brad* aflător pe *muntele „Folea“* pe o estensiune de 135.07 jugăre catastrale și anume 22.426 bucăți trunchiuri de grosime 14—27 cm. 8064 bucăți de 28—37 cm. și 3694 bucăți de 38—90 cm. măsurat la înălțimea umărului și estimat fără coaje la 18278 m³ lemn de lucru.

Licitațiunea publică împreună numai cu oferte închise se va țineă în 24 Septemvrie 1910 la 3 oare d. a. în cancelaria comunală din Orlat.

Prețul de strigare e: 82.251 cor.

Vadiul . . . . . : 8.225 „

Oferte ulterioare nu se iau în considerare.

La oferte a se aclude vadiul.

Condițiunile licitații precum și a contractului de încheiat se pot vedeă la primăria comunală din Orlat precum și la curatoratul silvaenal r. ung. al cercului Săliște în decursul orelor de oficiu.

Orlat, în 5 Sept. 1910.

(77) 1—1

Primăria comunală.

Muschong. Băile Buziaș Phönix apă minerală de Buziaș

SCUTITĂ DE BACTERII

apă minerală naturală

RECREAZĂ-VINDECĂ. RECREAZĂ-VINDECĂ

S'a dovedit de cea mai cu efect contra morburilor de rărunchiu, de beșică, contra catarului cronic de rărunchiu, contra formărei nisipului și a petri în beșica de apă.

Recomandată de medici.

Depositul principal e la Gelb I. Blaj.

(36) 27—>

Partea literară.

Unirea bisericilor.

— Răspuns „Revistei teologice“ —
(Continuare).

Biserica orientală însă nu numai indirect ci și direct a susținut dogma primatului juridictional al papilor. Adevăr atât de limpede este acesta încât chiar un învățat teolog neunit, ca Zampelly, a aflat de lipsă să sară întru apărarea acestui adevăr, în contra patriarhului Antim, când acesta în luna August a anului 1895 a edat cunoscuta sa enciclică, în care tăgăduia primatul juridictional al papilor. Iată ce îi replică Zampelly: „Că Apostolul Petru, și prin urmare urmașii lui în scaun, arhiepiscopii Romei sunt socotiți, că având primatul preste biserică lui Hristos, acesta este un adevăr atât de clar, încât îl scrutăm nepărtinitor, nu admite tăgăduire... Biserica orientală niciodată nu a tras aceasta la îndoială.”

Și totuși se află de aceia, cari trag la îndoială acest adevăr. Se află, cine să afirme, că papatul este un „sistem contra ființei și spiritului creștinismului, contrar așezămintelor și organizației bisericii lui Hristos”, pe care „vechia biserică și părinții ei nu l-au recunoscut niciodată”.

Purcând din această afirmație, dnul Bălan se încearcă a arăta, că sf. Ioan Gură-de-aur, sf. Grigorie de Nissa, sf. Atanasie cel Mare, și Teodor Studitul, cei invocați de mine (în broșura mea) nu ar fi recunoscut primatul papal. Dl Bălan se pare de ași fi însușit metoda de polemică a lui Guettée, care îl face să vadă prea mulți neuniți în biserică romană și prea puțini uniți în biserică orientală.

Se spune, că „sf. Ioan Gură-de-aur nu recunoaște nici apostolului Petru, nici episcopului din Roma, dreptul la un primat juridictional asupra bisericii”.

Nu discutăm cu dl Bălan asupra faptului, că oare sf. Ioan Gură-de-aur e papist ori nu. Ci îi punem o singură întrebare, întrebare, care i-a pus-o deja sf. Ioan Gură-de-aur: „Pentru ce și-a vărsat Hristos sângele? Pentru că să poșadă oile ca pe o proprietate necombătută, care a concretizat-o în grija lui Petru și a următorilor lui?” Răspunsul e clar și n'are lipsă de comentariu. N'avem teme să ne îndoim despre ortodoxia catolică a sfântului Ioan Gură-de-aur. Doar însuși neunitul autor a fămoaselor articole scrise în foaia grecească „*Νεολόγος*” în contra

1) „Ὅτι ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, καὶ κατὰ συνέπειαν οἱ διάδοχοι αὐτοῦ, θεωροῦνται οἱ Ἀρχιεπίσκοποι Ῥώμης ἔχοντες τὸ πρωτεύον ἐν ἡ ἀγία Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, εἶναι ἀλήθεια τόσον προφανής, ὥστε δὲν ἐπιδέχεται ἀρνήσιν, ἀνευ μεροληψίας γενομένης ἐρῶννης... πῶποτε ἡ τῆς Ανατολῆς Ἐκκλησία δὲν τὸ διεφύλοναίκεν, οὔτε τὴ ἡννήθη.”

2) Bălan în Revista teologică Nr. 6—7 din 1909, pag. 320.

3) Bălan în Revista teologică, Nr. 6—7 din 1909, pag. 321.

4) Bălan, în „Revista teologică,” Nr. 6—7 din 1909, pag. 322.

5) Sf. Ioan Gură-de-aur, Cartea II. despre Preoție, tradusă de Ioan Papiu, Gherla, 1869 pag. 20—21.

enciclicii „Praeclara” din anul 1894 a papei Leo XIII. recunoaște, că unii Părinți ai Bisericii, ca Ioan Gură-de-aur, atribuie lui Petru primatul preste biserică.”

Dar să trecem la alți Părinți ai bisericii.

Oare Grigorie de Nissa nu recunoaște primatul lui Petru? Dacă pentru dl Bălan nu rezultă primat juridictional pe seama lui Petru din aceea, că „dintre toți învățăcelii lui Hristos, deopotrivă mari și distinși, și deopotrivă vrednici, să fie aleși” pe el și-a zidit Mântuitorul biserică¹⁾, atunci de ce biserică orientală, de câteori face vorbă de Petru, ține se accentueze, că Petru este temelie bisericii? Dacă cuvintele „Tu ești Petru” nu înseamnă nimic mai mult pentru Petru decât pentru ceilalți Apostoli, de ce află de lipsă biserică orientală să accentueze în rugăciunea de iertăciune (a II-a) la mort: „Stăpâne mult îndurate Doamne Isuse Hristoase Dumnezeu nostru, carele pe verhovnicul învățăcelilor și apostolilor tăi Petru ai zidit biserică ta, și i-ai dat lui cheile împărăției cerurilor,” etc. Și iarăș în rugăciunea de curățire „pentru ceice din lăpădare se întorc la credința noastră,” a II-a: „Disponătoriule Doamne Dumnezeu nostru, cela ce ai încredințat cheile împărăției tale lui Petru Corifeului Apostolilor, și pe el ai zidit sfântă Biserica ta, și ai dat lui putere prin darul tău a legă și a deslegă pe pământ,” etc. Dacă din acestea nu vede dl Bălan primatul de jurisdicție a lui Petru atunci vrând nevrând trebuie să vadă acest primat în cuvintele: „Isus Hristos prin Petru a dat celorlalți episcopi cheia slujbelor cerești”. Căci nu numai Grigorie de Nissa susține aceasta, ci și alți Învățători ai bisericii.

Așa sf. Optat zice: „Pentru binele unității prea fericitul Petru... merită de a fi preferat tuturor apostolilor, și el primi singur cheile împărăției cerurilor, pentru a le da și celorlalți”. Iar Tertulian scrie: „Aduți aminte, că Domnul lui Petru a dat cheile, și prin el bisericii”. Lângă aceste mai putem adauge mărturia unui predicator neunit rusec, care în 29 Iunie astfel agrăește pe „Hramul” bisericii sale, pe sfântul Petru:

„Iată și evanghelia de astăzi în urechile tuturor aicea adunațiilor tare strigă și grăește, dau-ți ție, și-ți voiu da cheile împărăției cerurilor. Noi știm, că acestea cuvinte feții tale dumnezeescale Petre au zis Mântuitorul Nostru; știm încă și aceea, cumcă tu ai primit cheile acestea, ca să ni-le dai

1) „Ὅτι ἐνιοὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν Πατέρων, ὡς Ἰωάννης, ὁ Χρυσόστομος ἀναγνωρίζοντες μὲν τῷ Πέτρῳ περιστάσιαν τῆς Ἐκκλησίας.”

2) Grigorie Narianzenul, Oratio XXXII al XXVI De moderatione in disputando, cap XVIII.

3) Grigoriu de Nissa, Laudatio (II) sancti Stephani.

4) Cf. Molitvelnic, Sibiu, Tipografia arhidiecezană, 1874 pag. 446.

5) Euchologiu, Blaj, 1893 pag. 474.

6) Grigoriu Nissenul, De castigatione, Migne Patr. gr. tom. XLVI col. 311, B.

7) După Guettée reproduș textul (V. Guettée Papalitate, pag. 169) Cartea I contra Parmenianum.

8) Tertulian, Scorpiac, cap. X. (Tertul. opera Parisii 1608, in fol. editio Pamelii).

nouă, adică sfintei Biserici, care crede într'un Hristos Fiul lui Dumnezeu Celui viu.”

De aceea spune și papa Leo Marele, că Domnul „totdeauna numai prin Petru a dat, tot ce a dat altora” „ca dela el, ca dela cap să se reverse darurile dumnezeesti asupra corpului întreg”.

Întrebăm dară pe dl Bălan: Oare sf. Grigoriu de Nissa „nu interpretează cuvintele sf. Scripturi într'un senz favorabil primatului lui Petru?”

Dar „părintele ortodoxiei” Atanasie Marele oare „n-a fost în stare” să atribuie papei dela Roma primatul juridictional?

Dogma despre primatul papal se poate susține și apăra și fără colecția pseudo-izidoriană. Aceasta să o știe dl Bălan!

Dacă „părintele ortodoxiei” Atanasie nu ar recunoaște dogma primatului papal, atunci nu ar fi enunțat împreună cu episcopii colegi ai săi din Egipt în epistola ce au trimis-o din sinodul de Alexandria, papei Felice II: „Știm că în marele conciliu din Nicea, al celor 318 episcopi, toți au întărit: că nu trebuie să se țină concilii, nici nu trebuie să se condamne episcopii, fără judecata Pontificelui Roman.”

Vedem dară că „Părintele ortodoxiei” „a fost în stare să scrie așa ceva” despre primatul papal!

Dar ca să nu cugete cineva, că părinții sinodului din Nicea (I) ar fi dat papei dela Roma acest primat, iar nu Isus Hristos cităm din prefața sinodului I ecumenic, către papa Silvestru: „Trebuie să știe toți bărbații catolici, că s. biserică din Roma n-a obținut primatul prin decrete sinodale, ci prin glasul din evanghelie al Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, precum a zis fericitul Apostol Petru: Tu ești Petru și pe această peatră voi zidi biserică mea”.

Am mai remarcat încă în broșura mea pe sf. Teodor Studitul.

Virgil Pop,
preot gr.-cat.

(Va urma).

1) Casaniile unui anonim predicator rusec, traduse pe românește și edate sub titlul: „Adunarea Cazaniilor” cu blagoslovenia pravoslavnicului Arhiepiscopului și Mitropolitului Karloveșului, tipărit „întru împărățitoarea cetatea Beciului” în anul 1799. Partea III. pag. 45 la zius sfântului apostol Petru.

2) S. Leo, Serm. IV. în ann. assumpt. Opera edit. Aallerini, tom. II. col. 16.

3) S. Leo. Epist. X. ad. Episc. prov. Vienn. cap. 1 eo. Baierini, tom. II. col. 633.

4) Revista teologică, Nr. 6—7 din 1909 pag. 326.

5) Dl Bălan zice: „Dar nu — „părintele ortodoxiei” nu a fost în stare să scrie așa ceva” (Rev. teol. Nr. 6—7 (1909) pag. 329.

6) Am de a observă, că citatele ce le-am reproduș în broșura mea, despre Atanasie, le-am luat din ediția Migne, și nici prin gând nu mi-a trecut, că epistola pomenită ar fi din colecția pseudo-izidoriană, deși știam despre această colecție. E drept că și Migne spune că mulți trag la îndoială autenticitatea epistolei către papa Marcu; la compunerea broșurei mele însă nu am știut aceasta, căci, din greșala mea, nu m-am uitat la critica ce stă la începutul operelor lui Atanasie. Îmi revoc deci citatele.

7) Harduin, Acta concil. tom. I. col. 750, C.

8) Harduin, Acta concil. Tom. I. concil. ni-
cea I. Ineditio, col. 100.

Raport general

despre activitatea societății „Inocențiu Micu Clain” An. școl. 1909—10.

(Continuare)

II. Partea specială.

1. **Comitetul Societății.** În ședința constitutivă din 5 Maiu 1909 și în cea de completare — consit. din 14 Oct. 1909 s'a ales și s'a încredințat cu conducerea societății următorul comitet:

Președinte: *Octavian Bugner* t. an. IV. Vice-președinte: *Alexandru Lupean* t. an. III. Secretar: *Ioan Popu*, t. an. IV. Notar: *Ioan Crișan*, t. an. III. Controlor: *Niculae Vescan*, t. an. II. Arhivar: *Ioan Cosma*, t. an. III. Bibliotecar: *Emilian Cosma*, t. an. II. V.-bibliotecar: *Emil Tătar* t. an. I. Economist: *Victor Neamț*, t. an. III. și *Iosif Bucur*, t. an. I.

Membrii în comisia literară: *Niculae Costea* și *Vincentiu Pandrea*, teol. an. IV. *Longin Corcheș* și *Victor Florea*, t. an. III. *Ioan Codrea* și *Teodor Groza*, t. an. II. *Ioan Crăciunean* și *Leonte Opris*, t. an. I. Conducătorul corului: *Ioan Dragomir* t. an. IV. Conducătorul orchestrei: *Ioan Bacău*, t. an. II.

Iar pentru ca activitatea Societății să nu se întrerupă nici peste vară, la sfârșitul lui April an. c. s'a ținut ședința constitutivă, în care s'a ales următorul comitet:

Președinte: *Alexandru Lupean*, t. an. III. Vice-președinte: *Teodor Groza*, t. an. II. Secretar: *Longin Corcheș*, t. an. III. Cassar: *Niculae Vescan*, t. an. II. Controlor: *Ioan Crișan*, t. an. I. Arhivar: *Ioan Pop*, t. an. II. Bibliotecar: *Emil Tătar*, t. an. I, rămânând ca notariul, v.-bibliotecarul economiei și membrii în Comisia literară să se aleagă la toamnă.

2. **Membrii societății:** a) **Membrii fondatori.** 1. Exelența Sa Dr. *Victor Mihályi* de Apsa, mitrop. (Blaj). 2. Ilustritatea Sa I. M. *Moldovan*, prepozit (Blaj). 3. Rev. S. P. *Mateiu*, canonic (Blaj). 4. Ilustritatea Sa Dr. *Vasile Hossu*, episcop (Lugoj). 5. II. D. *Iuliu Bardoși*, insp. reg. în penziune (Sibiu). 6. Sp. Dnă *Iulia Laurențiu* (Berehies). 7. Sp. D. Dr. *Niculau de Calmutky*. 8. Sp. D. Dr. *Teodorescu*, medic militar (Alba-Iulia). 9. Dl. E. *Măcelar*, pret. penz. (Miercurea). 10. Dl. E. *Petrovicu*, căpitan (România). 11. Dl. Dr. E. *Elefterescu*, prof. București. 12. Dl. *Ioachim Totoian*, preot, (Chișfalău). 13. Sp. Dnă *Silvia Handrea* (Lăscud). 14. Institutul de credit „Patria” (Blaj). 15. Institutul de credit „Economul” (Cluj). 16. Dl. *Ioan Bozac*, protopop onorar (Sâmbotelec). 17. Dl. *Iosif Lita*, prot. (Iclod). 18. Institutul de credit „Arieșana” (Turda). 19. Institutul de credit „Mureșana” (Reghin).

b) **Membrii onorari.** 1. Ilustritatea Sa Dr. *Demetriu Radu*, episcop (Oradea-mare). 2. Ilustr. Sa I. M. *Moldovan*, prepozit (Blaj). 3. Rev. D. Dr. *Victor Szmigelski*, canonic (Blaj). 4. Rev. D. Dr. *Izidor Marcu*, canonic (Blaj). 5. *Miron Dascăl*, preot (Cetatea-de-baltă). 6. Dl. Dr. *Vasile Lucaci*, preot (Șișești). 7. Dl. Dr. *Elie Dăianu*, protopop (Cluj).

c) **Membrii ordinari.** Toți alumnii seminariului.

d) **Membrii extraordinari.** 1. *Traian German* prof. (Blaj). 2. *Petru Suciu*, prof. 3. *Vasile Tătar*, preot (Kebele-szt-iván).

e) **Membrii binefăcători.** 1. *Academia Română*, (București). 2. *Mihail Străjan*, prof. penz. (Craiova). 3. Dr. *Izidor Marcu* canonic

(Blaj). 4. *Ioan M. Moldovan* prepozit (Blaj). 5. *Ioan F. Negruțiu* director la preparandie (Blaj). 6. *Soc. stud. teologică* (București). 7. *Iosif Marian*, învățător (Bucerdea-grănoasă).

3. **Biblioteca.** Pentru bibliotecă este o sală deosebită, spațioasă. Cărțile sunt așezate în mai multe dulapuri. Cele vechi, cari nu se mai pot folosi și cari iarăși erau nepotrivite, s-au scos din bibliotecă. Celelalte s'au împărțit după specie: în teologice, istorice, literatură și ziare. Biblioteca s'a înmulțit numai prin câteva cărți donate parte de *Academia română* din București (toate publicațiunile mai nouă), parte de *Ilustr. Sa I. M. Moldovan*, prepozit (Blaj), *Rev. D. Dr. Izidor Marcu* canonic (Blaj), *Dl Mihail Străjan* prof. penz. (Craiova), *Dl Ioan F. Negruțiu*, director (Blaj) șcl. Cumpărate n'au fost, fiind multe cheltuielile Societății. Biblioteca numără cu totul vre-o 3546 opuri în 3627 volume.

Ziare și reviste au venit la Societate:

a) **gratuite:** „*Unirea*”, Blaj, în 2 exemplare; „*Telegraful român*”, Sibiu, în 2 exemplare; „*Gazeta Transilvaniei*”, Brașov. „*Drapelul*”, Lugoj; „*Gazeta de Dumineca*”, Șimleu; „*Țara Olului*”, Făgăraș; „*Olteanul*”, Făgăraș; „*Libertatea*”, „*Tovdrășia*”, „*Foia interesantă*”, Orăștie; „*Voința națională*”, București; „*Românul*”, din America; „*Vatra școlară*”, Sibiu; „*Transilvania*”, Sibiu; „*Revista teologică*”, Sibiu; „*Răvașul*”, Cluj; „*Păsturea sufletescă*”, Șimleu; „*Foia școlastică*”, Blaj; „*Cartea vieții*”, Curtea de Argeș; „*Păstorul Ortodox*”, „*Albina*”, București; „*Vii-torul*”, Iași; „*Ioan Creangă*”, „*Antiacoolul*” București; „*Jurnalul Soc. agricole*”, București; „*Az alcoolismus ellen*”, Cluj; „*Egyházi műipar*”, Budapesta.

b) **Abonate cu prețul întreg:** „*Tribuna*” Arad; „*Revista politică și literară*”, Blaj; „*Luceafărul*”, Sibiu; „*Convorbiri literare*”, București; „*Sămănătorul*”, București; „*Primăvara*”, Iași; „*Ramuri*”, Craiova; „*Egyházi közlöny*”, Budapesta; „*Uj idők*”, Budapesta; „*Az újság*”, Budapesta.

(va urma).

Bibliografie.

A apărut:

Augustin Szilágyi: Logodna dela sfânt Ioan, dramă populară în patru acte. Făgăraș 1910 prețul 120 cor. Scoasă din datinile poporului țaran, scrierea aceasta e plină de provincialisme, cari ne temem, că departe de a o face mai lăjită, din contră nu va fi pricepută.

Anuarul XIII pe anul 1908/9 al societății pentru fond de teatru român, cuprinde în partea literară discursul presidentului Dr. *Ioan Mihu*, conferința despre *Alexandru Mocsonyi*, ținută de dr. *Valer Braniște*, la adunarea dela Alba-Iulia și în urmă recensia dlui A. P. *Bănuț* asupra alor două piese intrate la concurs. În partea administrativă rapoartele comitetului și sumarele ședințelor apoi regulamentul comitetelor filiale, și membrii societății și în urmă orașele în cari s'au ținut până acum adunările generale ale societății. De aici aflăm că celea 36 adunări s'au ținut: câteodată în 26 orașe, de câte două ori în 14 și de câte 3 ori în 1. care e Oravița.

ALBUMUL BUNEA

în o minunată execuție tehnică și cu un cuprins bogat de peste 200 pagini.

E admirabilă coperta în mai multe culori, după originalul pictorului nostru *F. C. Domșa*. Urmează, numai decât la început portretul cel din urmă al canonicului *Bunea* în patru culori. Și alte peste 20 clișee, apoi capete artistice, suplimente, etc. Textul se împarte în următoarele mari capitole:

I. *Moartea.*

II. *Jalea neamului.*

III. *Funerariu*

IV. *Postum.*

V. *Epilog.*

Este o carte vrednică de memoria marei noastre *Bunea*.

Se vinde în folosul ridicării unui mausoleu la groapa meritatului bărbat al bisericii și neamului.

Prețul unui exemplar, pentru abonați: 6 cor., pentru neabonați 7 cor.

NOTĂ: Pentru ușurarea administrației, abonaților se trimite cu rambursă. Aceia dintre stimai abonați, cari ar dori să nu li-se ramburseze, sunt rugați să anticipe prețul de 6 coroane + 55 bani taxă de porto și recomandare!

Comandele se pot face la

Adresa: *Albumul Bunea* — *Blaj-Balázsfalva* sau *Librăria semin.*

Rațiunile finale ale tuturor fondurilor diecezei de Gherla de pe anul 1909 administrate prin *Capitulul Catedral*. Asupra acestei publicațiuni vom mai reveni.

Principii morale sau etice ale religiei creștine, pentru școlile medii și institutele pedagogice de *Dr. Vasile Suciu*, prof. de sf. teologie și de religie la gimn. sup. Cu aprobarea Superiorității bisericesti. *Balázsfalva*—*Blaj* 1909 *Tipografia și Librăria Seminarului teologic gr.-cat.* Prețul: 160+10 fill. porto. Se află de vânzare la *Librăria Sem. teol. gr.-cat.* din *Blaj*.

„**Apărarea viilor de peronosporă**” de *Niculae Pop*, o broșurică, ce descrie amănunțit cum și când trebuie să ne apărăm cu mai mult efect viile de peronosporă și înfăimare. Broșura se dă gratuit aceluia cari procură cartea „*Sădirea și cultivarea viei*” de acelaș autor. Separat costă franco 25 fil. Se poate procura dela *Librăria Seminarului teol. gr.-cat.* precum și dela autor, în *Blaj*.

Proprietar-editor: *Aurel C. Domșa*.

Redactor responz.: *Augustin Gruția*.

GUSTAV A. HAISER

curelar și șelar

Medgyes, Brückengasse Nr. 1.

Oferește produse din atelierul propriu: **Juguri pentru cai schimbătoare pentru vaci și boi. Hamuri de toate speciile executate solid și cu pricepere. Șele comune, Șele engleze (Pritsche), Chingi ș. a.**

P. T.

Am onoare a face cunoscut, On. public din loc și jur, că am preluat prăvălia dela Dl Atanasiu Butar din Blaj (Piață) și o voiu purta mai departe sub firma

TRAIAN NOVAC.

Prăvălia mi-am mărit-o și pe lângă toate soiurile de mărfuri de spețerie, delicatose, coloniale, mare depozit în ape minerale, am introdus și mărfuri textile precum toate soiurile de **bumbacuri, arniciuri, cărpe de cap, batiste, ciorapi, ploiere, cartone, barchete, pânzării, oxford** etc., cu un cuvânt toți articole, cari se țin de bransa aceasta.

Cu această ocaziune preluând unii articlii, cari pe viitor, nu-i mai țin, precum: *vase de porțelan, sticlărie, vase pentru flori, cămeși pentru domni, gulere, cravate și ghețe, cât în-i ține depozitul, le vând cu cele mai ieftine prețuri.*

Rugându-mă pentru sprijinul D-Voastre și asigurându-vă, de serviciu prompt și solid.

Sum cu deosebită stimă:

TRAIAN NOVAC.

(76) 1-3

==== *Vânzare în mic și mare.* ====

(74) 2-3

Concurs.

„Poporul” institut de credit și economii, societate pe acții în Lugoj prin aceasta publică *Concurs* pentru ocuparea:

a) unui post de *funcționar* cu salariu începător de 1400 coroane și

b) unui post de *practicant* cu salariu anual începător de 800 coroane, în rate lunare anticipative.

Absolvenți ai școlii comerciale superioare cari au praxă de bancă și posed pe lângă limba română și limbile maghiară și germană vor fi preferiți.

Ofertele provăzute cu atestat în original sau legalizate sunt de adresat direcțiunii până în 20 Septembrie a. crt. iar posturile de ocupat în 1-a Octombrie a. crt.

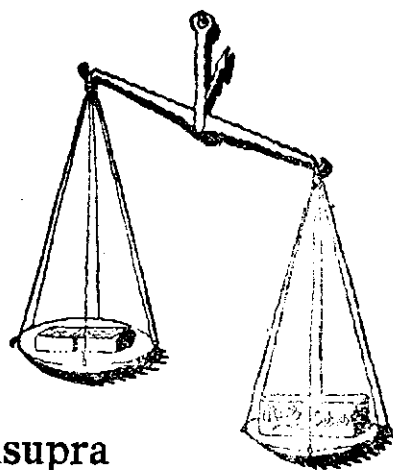
Lugoj la 31 August 1910.

Direcțiunea.

A apărut: **Elemi Népiskola Értesítő könyvecske** — Indice pentru școlile populare primare. Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porto

Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.

Loc deschis.

Asupra
bunății, prețului
și greutateii

trebuie grijit la cumpărarea săpunului. Nici un săpun din lume nu ajunge toate însușirile bune a săpunului cu cerb alui SCHICHT.

Curățenia, capabilitatea lui de spălat, moleșia și ieftinătatea lui sunt de neajuns.

(42) 3-5

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania”

==== SIBIU ====

Strada Cisnădiei 5.

Strada Cisnădiei 5.

==== recomandă ====

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix; asig. de zestre și asig. peorale pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte,

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1909	K.	4,331,168-13
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,571,035-51
Starca asigurarilor cu sfârșitul anului 1909	foc	112,045.412 =
	viață	10,847,132 =
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,309,387 =

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cereuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(2) 34-52

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnători de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

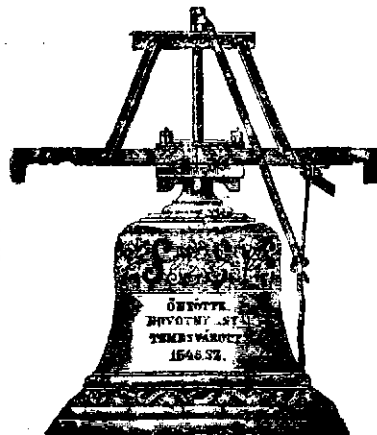
în Timișoara-Fabric

3 34-52

→ clopotele gaurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 451 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ea și spre turnarea de teace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.